

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1477
Suga:	<i>Pulsatilla patens</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0535200
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Posolnīca
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	17.12.2023.
Vispārējās piezīmes:	<p>Meža silpurene ir gaismas prasīga, no traucējumiem atkarīga, daudzgadīga suga. Suga sastopama plašā areālā Eiropas centrālajā un austrumu daļā, kā arī Sibīrijā un Ziemeļamerikā (Bojnanský, Fargašová, 2007; Lindel, 2001). Latvijā aug tuvu areāla rietumu robežai (Tabaka, 2003). Meža silpures lielākās atradnes atrodamas Latvijas austrumu un vidus daļā. Rietumlatvijā suga izplatīta salīdzinoši retāk.</p> <p>Suga sastopama dažādos priežu sausieņu mežos (silks, mētrājs, lāns), mežainās piejūras kāpās, skujkoku mežos uz osveida reljefa formām. Lielākā daļa augu atradņu koncentrējas meža ceļa malās, kur ir mazāka konkurence un labāki gaismas apstākļi. Mežos augi sastopami izklaidus un mazā skaitā (Krasnopoļska, 2023).</p> <p>Sugu negatīvi ietekmē raksturīgo biotopu aizaugšana dabiskās sukcesijas un eitrofikācijas rezultātā. Sausieņu mežos pastiprināti veidojas egles paauga un otrais stāvs, tiek stipri noēnota zemsedze, uzkrājas meža nobiras, veidojas biezs detritā slānis un sauso priežu mežiem raksturīgām sugām augšanas apstākļi kļūst nepiemēroti. Meža silpureni apdraud intensīva mežsaimnieciskā darbība un zemsedzes bojāšana. Negatīvo ietekmi rada arī antropogēna ietekme – izbradāšana, izrakšana, plūkšana (Krasnopoļska, 2023).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>28</p> <p>Aprēķinos izmantoti 2021. gada sugas uzskaites dati, kas iegūti sugas monitoringa ietvaros, kas veikts projekta “Meža silpureņu <i>Pulsatilla patens</i> atradņu izpēte, datu aktualizēšana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings 2019. – 2021. gadam” ietvaros (Kļaviņa u.c., 2021). Augu uzskaiti veikusi D. Krasnopoļska. Populācijas minimālais vērtējums ir 20 indivīdi, bet maksimālais – 40 indivīdi (Krasnopoļska, 2021). Apsekoti 68 iepriekš zināmi un jauni meža</p>

Lauks	Paskaidrojums																																																																					
	<p>silpuresnes punkti, no kuriem suga atrasta 12 vietās, vairums ar vienu ziedu (Kļaviņa u.c., 2021).</p> <p>2017. gadā meža silpuresnes monitoringu DL “Posolnīca” teritorijā veikusi E. Tripāne, kā ietvaros konstatēts 31 indivīds 21 vietā (Vasiļevska, 2017).</p>																																																																					
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>																																																																					
Habitat	Annex I vairāki																																																																					
Annex I	Meža silpuresne DL “Posolnīca” teritorijā sastopama divos ES nozīmes aizsargājamajos mežu biotopos - 9060 <i>Skujkoku meži uz osveida reljefa formām</i> un 9010* <i>Veci vai dabiski boreāli meži</i> .																																																																					
Annex I_area_USE	<p>17,05</p> <p>Meža silpuresne DL “Posolnīca” teritorijā sastopama 2 poligonos, kuru kopējā platība ir 17,05 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platība noteikta LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (1. pielikuma 1. attēls), pamatojoties uz līdzšinējiem sugas pētījumiem šajā teritorijā.</p>																																																																					
Other_area_USE	Na																																																																					
OK_DEN	<p>Meža silpuresnes populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, indivīdi/ha</th><th>Segums</th></tr><tr><td>Klintaine</td><td>783.33</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Numernes valnis</td><td>432.74</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Dolessala</td><td>264.71</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Rāznas nacionālais parks</td><td>238.16</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Teiču dabas rezervāts</td><td>135.77</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ogres Zilie kalni</td><td>90.41</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Salacas ieleja</td><td>74.36</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Ādaži</td><td>58.55</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ķemeru nacionālais parks</td><td>46.24</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Garkalnes meži</td><td>38.73</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Timsmāles ezers</td><td>36.11</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>35.99</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Lubāna mitrājs</td><td>27.74</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Driksnas sils</td><td>25.36</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Silene</td><td>21.73</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>21.41</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Sedas purvs</td><td>20.00</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Gaujas nacionālais parks</td><td>18.70</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Laukezers</td><td>9.73</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Lielie Kangari</td><td>9.09</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Motrines ezers</td><td>9.09</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Čertoka ezers (Valnezers)</td><td>3.81</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, indivīdi/ha	Segums	Klintaine	783.33	Augsts	Numernes valnis	432.74	Augsts	Dolessala	264.71	Augsts	Rāznas nacionālais parks	238.16	Augsts	Teiču dabas rezervāts	135.77	Augsts	Ogres Zilie kalni	90.41	Augsts	Salacas ieleja	74.36	Augsts	Ādaži	58.55	Optimāls	Ķemeru nacionālais parks	46.24	Optimāls	Garkalnes meži	38.73	Optimāls	Timsmāles ezers	36.11	Optimāls	Krustkalnu dabas rezervāts	35.99	Optimāls	Lubāna mitrājs	27.74	Zems	Driksnas sils	25.36	Zems	Silene	21.73	Zems	Augšdaugava	21.41	Zems	Sedas purvs	20.00	Zems	Gaujas nacionālais parks	18.70	Zems	Laukezers	9.73	Zems	Lielie Kangari	9.09	Zems	Motrines ezers	9.09	Zems	Čertoka ezers (Valnezers)	3.81	Zems
N2000 vieta	CV_DEN, indivīdi/ha	Segums																																																																				
Klintaine	783.33	Augsts																																																																				
Numernes valnis	432.74	Augsts																																																																				
Dolessala	264.71	Augsts																																																																				
Rāznas nacionālais parks	238.16	Augsts																																																																				
Teiču dabas rezervāts	135.77	Augsts																																																																				
Ogres Zilie kalni	90.41	Augsts																																																																				
Salacas ieleja	74.36	Augsts																																																																				
Ādaži	58.55	Optimāls																																																																				
Ķemeru nacionālais parks	46.24	Optimāls																																																																				
Garkalnes meži	38.73	Optimāls																																																																				
Timsmāles ezers	36.11	Optimāls																																																																				
Krustkalnu dabas rezervāts	35.99	Optimāls																																																																				
Lubāna mitrājs	27.74	Zems																																																																				
Driksnas sils	25.36	Zems																																																																				
Silene	21.73	Zems																																																																				
Augšdaugava	21.41	Zems																																																																				
Sedas purvs	20.00	Zems																																																																				
Gaujas nacionālais parks	18.70	Zems																																																																				
Laukezers	9.73	Zems																																																																				
Lielie Kangari	9.09	Zems																																																																				
Motrines ezers	9.09	Zems																																																																				
Čertoka ezers (Valnezers)	3.81	Zems																																																																				

Lauks	Paskaidrojums		
	Posolnīca	1.66	Zems
	Grebļukalns	1.22	Zems
	Tērvete	0.71	Zems
	Ziemeļgauja	0.25	Zems
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Par optimālo blīvumu izraudzīts Krustkalnu dabas rezervāta blīvums – 35,99 i/ha (zemākais no optimālajiem blīvumiem). DL “Posolnīca” blīvums ir viens no zemākajiem starp visām Natura 2000 teritorijām.		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	<p>Nepieciešama apsaimniekošana – koku un krūmu retināšana, sūnu seguma ierīdināšana. Priežu mežos (lāns, mētrājs), kas atbilst biotopam 9060 <i>Skujkoku meži uz osveida reljefa formām</i>, otrajā stāvā dominē parastā egļe, kas veido noēnojumu un nepiemērotus apstākļus meža silpurenei. Dominē blīvs sūnu segums. Sugas atradnes ir saglabājušās atsevišķās vietās – saulainās nogāzēs, laucēs un ceļa malās (Kļaviņa u.c., 2021).</p> <p>AS “Latvijas valsts meži” 2023. gadā DL “Posolnīca” uzsākuši darbus, lai atjaunotu ES aizsargājamo meža biotopu 9060 <i>Skujkoku meži uz osveida reljefa formām</i>. Vienlaikus veiktie biotehniskie pasākumi uzlabos dzīves apstākļus dabas lieguma teritorijā mītošajām retajām un aizsargājamām augu sugām, tajā skaitā, arī meža silpurenei (Latvijas valsts., 2023). Paredzams, ka pēc apsaimniekošanas pasākumu īstenošanas, sagaidāma meža silpureņu dzīvotņu un augu vitalitātes uzlabošanās.</p>		
Cits lauks			

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Bojnanský, V., Fargašová, A. 2007. Atlas of Seeds and Fruits of Central and East-European Flora: The Carpathian Mountains Region. Springer, Dordrecht, p. 141.

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Kļaviņa, D., Zviedre, E., Tabors, G., Jakobsone, G., Akmane, I., Elferts, D., Staltmane, I., Grīnberga, L., Krasnopolška, D., Lazdiņa, V., Priede, G., Dubova, I., Miķelsone – Šibeika, L. 2021. Meža silpureņu *Pulsatilla patens* atradņu izpēte, datu aktualizēšana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings 2019.–2021. gadam”. Atskaite. Nacionālais Botāniskais dārzs, 48 lpp.

Krasnopolška, D. 2021. Natura 2000 vietu augu monitoringa anketa – *Pulsatilla patens*, Dabas liegums “Posolnīca”. Nepublicēts materiāls.

Krasnopolška, D. 2023. *Pulsatilla patens* datu lapa. LIFE projekts LIFE FOR SPECIES „Apdraudētas sugas Latvijā: uzlabotas zināšanas un kapacitāte, informācijas aprīte un izpratne”. Nepublicēts materiāls. 4 lpp.

Latvijas valsts meži, 2023. Dabas liegumā “Posolnīca” LVM atjauno Latvijā reto osu mežu. Publicēts 4.10.2023. Pieejams: <https://www.lvm.lv/jaunumi/7145-dabas-lieguma-posolnica-lvm-atjauno-latvija-reto-osu-mezu>

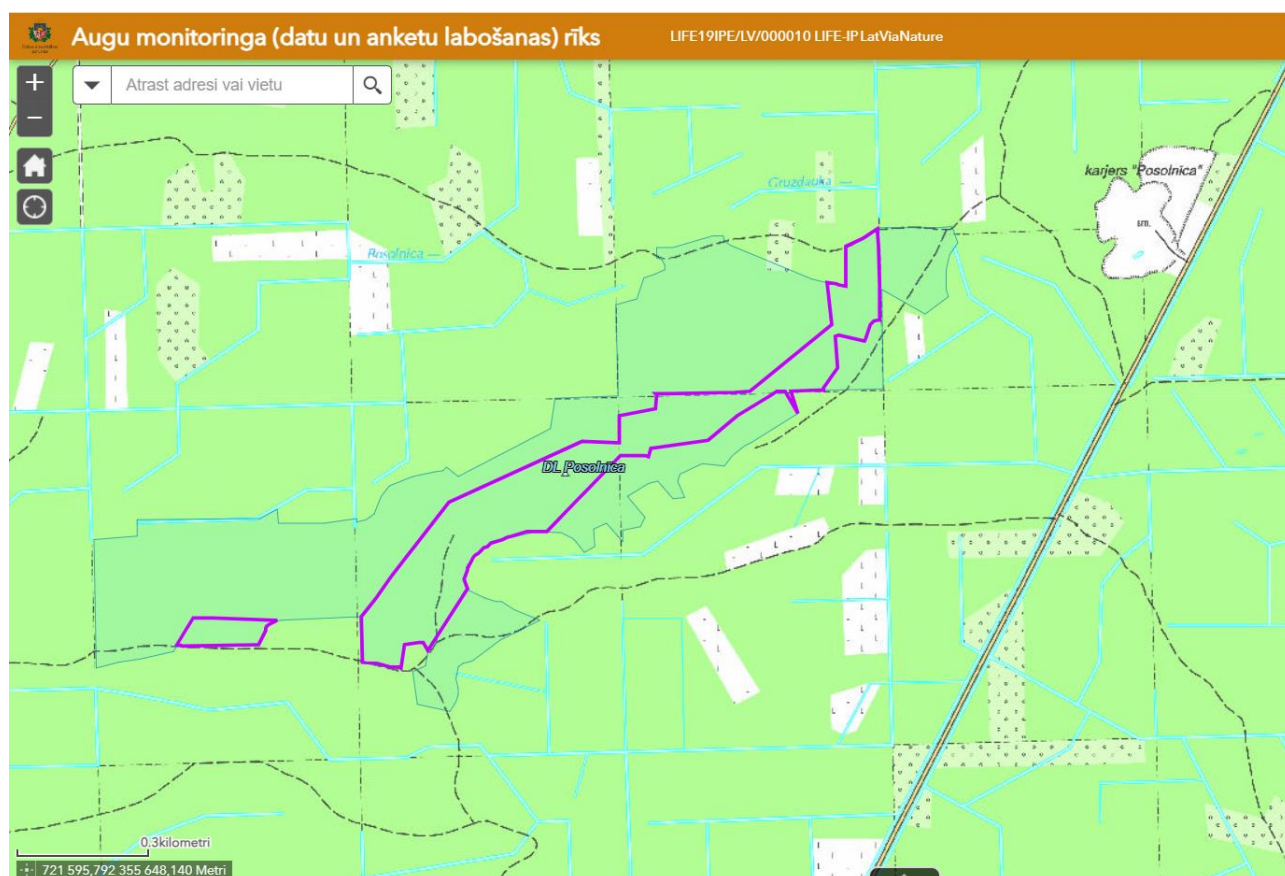
Lindel, T. 2001. *Pulsatilla* Mill. In: Jonsell B. (ed). Flora Nordica. Vol. 2: 445–447. Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm.

Natura 2000 SDF – Posolnīca. Skatīts 1.12.2023. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0535200>

Tabaka, L. 2003. *Pulsatilla patens*. 668 – 669. In: Andrušaitis G., 2003. 3. sējums. Vaskulārie augi. Latvijas Sarkanā grāmata. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. Rīga, LU Bioloģijas institūts: 1–691.

Tripāne, E. 2017. Natura 2000 vietu augu monitoringa anketa – *Pulsatilla patens*, Dabas liegums “Posolnīca”. Nepublicēts materiāls.

1.pielikums

1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar violeto kontūru kartē attēloti meža silpurenes dzīvotnes laukumi DL “Posolnīca”. Ekrānšāviņš uzņemts 1.12.2023.